

Biblioteksplan Mullsjö kommun

2015-2018

Del av Kultur- & fritidsplan

Inledning

Bibliotekslagen (SFS 2013:801) föreskriver följande:

17 § Kommuner och landsting ska anta biblioteksplaner för sin verksamhet på biblioteksområdet.

Biblioteksplanen ska ge närmare besked om verksamhetens inriktning och omfattning på ett sådant sätt att medborgarnas möjligheter att påverka gynnas. En annan viktig del är möjligheten till uppföljning av uppsatta mål. Från och med år 2015 är också en aktuell biblioteksplan en nödvändig förutsättning för att kunna ansöka om och erhålla Kulturrådets bidrag till läsfrämjande insatser, vilket Mullsjö kommun med framgång gjort under flera år.

Planen, som är en del av Mullsjö kommuns kultur- & fritidsplan, omfattar åren 2015-2018 och antas av Mullsjö kommunfullmäktige. Planen ska vara ett levande dokument som ligger till grund för såväl utvecklingen av biblioteksverksamheterna i kommunen som det dagliga biblioteksarbetet. Planen ska omfatta folkbiblioteket, skolbiblioteken samt medieförsörjningen mellan andra kommunala institutioner och verksamheter.

Styrdokument

De styrdokument som ligger till grund för biblioteksplanen och som vi har att beakta är både nationella, regionala och lokala:

Bibliotekslagen (SFS 2013:801)

Skollagen (SFS 2010:800)

Skolbiblioteket spelar en viktig roll för utbildning och för att främja läs- och skrivkunnigheten och förmågan att söka information.

Regional biblioteksplan för Region Jönköpings län 2015-2017

ReDa – Den digitala agendan för Region Jönköpings län (pågående arbete, under utformning)

Lokalt finns dessutom följande dokument som har viss bäring på biblioteksverksamheterna i Mullsjö kommun:

Systematiskt kvalitetsarbete, Barn- och utbildningsnämnden våren 2014

IT-strategi för Mullsjö grundskolor, KF 2008-11-25 §164

IT-strategi Mullsjö kommun, KF 2013-10-29 §4

Nulägesbeskrivning

Här följer en kort beskrivning av nuläget vad gäller kommunbiblioteket och skolbiblioteken.

Kommunbiblioteket

Kommunbiblioteket bemannas av två bibliotekarier på heltid, vilket motsvarar 0,28 årsverken per 1000 invånare, att jämföra med riksgenomsnittet på 0,48 årsverken. Kommunbiblioteket har öppet 36 timmar per vecka och har att betjäna kommunens ca 7100 invånare i alla åldrar, varav 1 467 personer, ca 21% var aktiva låntagare år 2014. (Riksgenomsnittet 28%)

I bibliotekslagen uttrycks tydligt att folkbibliotekets verksamheter skall vara anpassade till användarnas behov. Vilka behov har då Mullsjöborna? Denna fråga kräver ständig uppmärksamhet och lyhördhet för användarnas önskemål. En brukarenkät gjordes under början av 2013 och bland svaren, som i hög grad var mycket positiva, framkom följande önskemål: Utökade öppettider, fler studieplatser och större lokaler.

Skolbiblioteken

Mullsjö kommun har två skolbibliotek:

Gunnarsboskolan, med ca 400 elever från förskoleklass till år 5, är bemannat av lärare 80 minuter per vecka. Lokalen fungerar också som musikal och vissa dagar har eleverna därför ingen tillgång alls till biblioteket. Det är inte datoriserat och har en mycket begränsad inköpsbudget (10.000 kr 2014). Skönlitteratur prioriteras vid inköp. I Gunnarsbo skolområde ingår även de mindre skolorna Kronängskolan med ca 130 elever och Sandhemskolan med ca 50 elever. Dessa har enkla skolbibliotek i form av några hyllor med böcker.

Trollehöjdskolan, med ca 300 elever från år 6 till 9, har öppet 10,5 timmar per vecka och bemannas av en lärarbibliotekarie som tjänstgör där på 50%. Lokalerna är ändamålsenliga med arbetsplatser och sittgrupper. Biblioteket är datoriserat och har en dator för självutlåning. Inköpsbudgeten är knapp (25.000 kr 2014), men bedöms någorlunda tillräcklig för att täcka behovet av skönlitteratur för unga, samt viss facklitteratur.

Prioriterade områden med målsättning

Under rubriker hämtade från bibliotekslagens prioriterade områden samlas här mål och strategier för de kommande fyra åren i Mullsjö kommun.

Läsning och litteratur

Vårt mål är att fortsätta vårt läsfrämjande arbete, öka intresset för läsning, öppna vägar till litteratur av olika slag, öka tillgången till mångfald av litteratur och ta bort hinder för läsning. Utlåningen av e-böcker ökar och är ett komplement till tryckta böcker.

Hur?

- * Genom fortsatt medveten utveckling av mediebeståndet.
- * Vara delaktiga i det arbete Regionbibliotek Region Jönköpings län genomför för en ökad mediesamverkan i länet.
- * Göra e-böckerna sökbara i bibliotekskatalogen under 2016.
- * Utveckla aktiviteter för olika åldersgrupper som t.ex.: bokprat, bokcafé, läsecirkel för vuxna, läsklubb för barn, läxhjälp och författarbesök. Detta arbete sker löpande, jämte ständig reflektion

kring vilka metoder och insatser som på bästa sätt utnyttjar befintliga resurser.

- * Utarbeta en läsfrämjandeplan som en fortsättning på "Hela Mullsjö läser".

Det demokratiska samhällets utveckling

Kommunbiblioteket ska vara en offentlig och öppen plats, neutral vad gäller politik, ideologi och religion, och erbjuda alla invånare en kostnadsfri, god och likvärdig service.

En närmast obegränsad tillgång till nyheter och information vidgar möjligheterna för alla att utöva sina demokratiska rättigheter, men både andelen nyhetssökare och andelen som undviker nyheter ökar, samtidigt som klyftorna kring läsning och läsförståelse ökar. Bristerna i medie- och informationskunnighet riskerar på så sätt att bli ett hot mot demokratin. Kommunbiblioteket vill bidra till att dessa klyftor minskar.

Hur?

- * utökade möjligheter att tillhandahålla kurslitteratur och studieplatser

- * erbjuda en plats för spontana möten och samtal.

- * aktiviteter i samverkan med olika aktörer från frivilligorganisationer, näringsliv och studieförbund.

Till för alla

Bemötandet på biblioteket är centralt. Kommunbiblioteket ska präglas av öppenhet, allsidighet och kvalitet. Alla besökare ska känna sig sedda, inkluderade och välkomna, vilket kan anses självklart, men kräver ständig reflektion hos personalen kring arbetssätt och värderingar. Ett litet kommunbibliotek kan inte tillhandahålla allt som efterfrågas. Fjärrlån är en möjlighet att erbjuda det vi saknar.

Ur tillgänglighetssynpunkt är kommunbiblioteket väl anpassat.

Alla kommuninvånare, oavsett modersmål, ska ha tillgång till medier på sitt eget modersmål och på lättläst svenska. Kommunbiblioteket har ett visst fast bestånd av framför allt barnböcker men också vuxenlitteratur på andra språk. För specifika behov har vi möjlighet att låna medier från Internationella biblioteket och via samverkan med biblioteken i Jönköpings län.

Hur?

- * Marknadsföra "Meröppet bibliotek" (efter överenskommelse ges tillgång till biblioteket utöver bemannad tid på kvällar och helger i form av självservice).

- * En medieplan tas fram som bland annat innehåller en strategi för hur fjärrlåneförfrågningar ska hanteras jämte en konsekvensanalys. (2015)

- * Öka antalet låntagare med tillgång till egen nedladdning inom målgrupperna funktionsnedsatta och personer med läs- och skrivsvårigheter.

- * Arbeta för att funktionen *Boken kommer* införs.

- * I samverkan med äldreomsorgen (Margaretas Park) utreda hur biblioteksservice till deras vårdnadstagare kan se ut.

- * Utveckla samarbetet med kommunens modersmåls lärare.

- * Sprida information om de elektroniska resurser som finns för att nå media på biblioteksbesökarnas modersmål.
- * Arbetet med medveten utveckling av mediebeståndet på andra språk än svenska och på lättläst svenska skall fortgå.
- * Samarbete med kommunens integrationssamordnare har inletts och ska vidareutvecklas.
- * Undersöka möjligheten att anordna språkcafé i samarbete med integrationssamordnaren och frivilliga.
- * Arbeta för att webbinformation på flera språk och funktionen Talande webb finns på kommunens webbplats.

Informationsteknik

Ny teknik kan ge ett rikare och bättre vardagsliv för medborgaren. Ökad öppenhet, tillgänglighet och delaktighet främjar demokrati, jämställdhet och rättvisa, samt hållbar utveckling med minskad miljöpåverkan. Tillgång till teknik och internet på offentliga platser är av vikt, tillsammans med vägledning och support. Vi har som mål att göra det så enkelt som möjligt för så många som möjligt och att minska det digitala utanförskapet

Hur?

- * Kommunbiblioteket skall vara en viktig del av kommunens arbete för att öka den digitala delaktigheten och invånarnas informationskompetens.
- * Vi vill bidra med både information och kunskap om såväl nya medier som informationssökning och källkritik.
- * Ge teknisk service i form av fler datorer och personer med kompetens och tid att ge teknisksupport. Detta kan t.ex. ske genom samarbete med föreningar och studieförbund verksamma inom området

Barn och unga

Enligt lagen är barn och unga en prioriterad grupp och inom kommunen vill vi göra insatser för att dessa tidigt ska hitta vägen till biblioteket och läsningen. I vår strävan att nå ut till kommunens alla barn bör biblioteket aktivt samarbeta med de förvaltningar och organisationer som arbetar med barn. Genom läsfrämjande insatser av olika slag ska man tidigt introducera litteraturen för barnen och skapa intresse för läsning. God läsförmåga underlättar inhämtandet av kunskap. Läsning berikar livet, främjar empati och reflektion samt utvecklar språket.

Hur?

- * Vi vill vidareutveckla det befintliga samarbetet med BVC.
- * De uppskattade sagostunderna ska fortsätta och om möjligt utökas.
- * Samarbetet med skolan i form av inbokade besök av alla förskoleklasser ska fortsätta.
- * Vi vill utveckla vårt arbete för barn utanför skoltid, t.ex. läsklubb.
- * Vi vill vara en aktiv del av den barn- och ungdomskulturgrupp som vi hoppas är på väg att bildas, med syfte att samverka och främja allt som gäller barn- och ungdomskulturfrågor i kommunen.

Samverkan

För att kunna fullfölja biblioteksplanens intentioner krävs samverkan. Vi vill arbeta för att främja kunskapsutbyte mellan olika professioner, både inom kommunens egna verksamheter, men också över kommungränsen, vilket framför allt sker genom olika möten och utvecklingsarbeten inom ramen för Regionbibliotek Region Jönköpings läns verksamhet. Direktkontakt förekommer också regelbundet med närliggande kommuners biblioteksansvariga, företrädesvis Habo kommun.

På det lokala planet sker samverkan genom regelbundna personliga kontakter och möten:

- Skolan: genom regelbundna träffar med skolbibliotekarierna och eventuellt skolledarna
- Studieförbunden: genom deltagande i LFR, det lokala folkbildningsrådets möten
- Kommunens integrationssamordnare
- Folkhögskolan

Biblioteksrummet

Kommunbiblioteket är centralt och lättillgängligt placerat. Lokalerna är väl anpassade efter de förutsättningar som finns. För att utveckla verksamheten behövs tillgång till större lokaler, bland annat för att bättre kunna ta emot större barngrupper och genomföra aktiviteter som vi önskar genomföra, såsom läsecirkel, bokcafé, språkcafé, teknikutrust m.m.

Hur?

* Fortsatt utredning om tillbyggnad av biblioteket, etapp 2.

* Önskemål om att få utnyttja de intilliggande lokalerna i det så kallade "Galleriet".

* Tydligare skyltning exteriört.

Personal och kompetensutveckling

För att möta användarnas många olika behov krävs välutbildad och kompetent personal, som ständigt måste hålla sig informerad och uppdaterad om omvärldens krav och förväntningar. Det gäller många olika områden som bemötande, värderingar och normkritiskt arbete, mångkulturfrågor, ny teknik och beståndsutveckling. Kraven på folkbiblioteket ökar och för att kunna fullfölja bibliotekslagens uppdrag krävs mer personal.

Hur?

* Se över förutsättningar och konsekvenser för utökad bemanning senast i samband med budgetarbetet inför 2017

* Genom att delta i kurser, konferenser och utvecklingsarbeten håller sig personalen uppdaterad för att klara de krav omvärlden ställer.

Skolbiblioteken

Att kunna läsa är idag precis lika viktigt som det alltid har varit, men också fler förmågor är viktiga. Unesco har definierat ett samlingsbegrepp: *medie- och informationskunnighet*, MIK. Begreppet innefattar både en teknisk och en källkritisk del, samt vikten av kunskap om den snabbt förändrade medievärlden runt omkring oss. Att kunna finna, analysera och kritiskt värdera information är avgörande förmågor i medievärlden. I det arbetet är skolbiblioteken centrala.

För att bättre kunna uppfylla de krav som ställs på skolbibliotek av idag behövs följande:

Gunnarsboskolan

- Datorisering av biblioteket, inklusive ett antal elevdatorer för informationssökning.
- Ökad inköpsbudget för utökning och förnyring av bokbeståndet, vilket även bör inkludera medier i annan form än fysiska böcker.
- Tillgång till kontrollerade källor, exempelvis NE.se, för att biblioteket ska bli den kunskapscentral det är tänkt att vara.
- Egen ändamålsenligt inredd lokal, som möjliggör ökade öppettider och ökad nyttjandegrad.
- Skolbibliotekarie på 50%.

Trollehöjdskolan

- Ökad tillgång till datorer i skolbiblioteket, inklusive tillgång till olika typer av e-resurser.
- Ökad tid för skolbibliotekarie (75%), med möjlighet till utökade öppettider och mer stöd till både elever och lärare, gällande såväl informationskompetens som läs- och skrivförmåga.
- Ökad samverkan mellan lärare, IT-pedagog och skolbiblioteket, så att denna pedagogiska resurs utnyttjas bättre och måluppfyllelsen kan öka.

Förutsättningarna och konsekvenserna av ovan nämnda behov inom skolbiblioteken bör bli föremål för utredning inom ramen för skolverksamheten.

Uppföljning

Då biblioteksplanen även fungerar som verksamhetsplan är det ett levande dokument som kan komma att uppdateras under den period planen gäller. Planen skall årligen följas upp och en ny plan ska utformas i samband med en ny mandatperiod.

Förutom uppföljning av de olika tidsatta målen som beskrivits ovan vill vi kontinuerligt arbeta för att öka antalet utlån, antal besök och aktiva låntagare, vilket följs upp genom den årliga statistik som förs.

En enkät för att få mer kunskap om vad som kan göras för att nå fler av den andel kommuninvånare som ännu inte använder biblioteket bör genomföras under år 2015 eller 2016.
